

Politikai
röpiratok.

41.

DE BALLAGI GÉZA.

N e h á n y s z ó

az

ó moraviczai kerület választóihoz.

Midőn nagybecstű bizalmuk folytán szerencsés voltam 1861-ben Önök közt megjelenni, oly országgyűlésnek lettem tagjául megválasztva, melynek a bécsi politika nem kisebbet tűzött volt ki feladatul, mint: hogy hazánknak az u. n. egységes birodalomba olvasztását eszközölje.

A mit Bach és hivatalnokhada 12 évi erőszakoskodással eszközölni nem birtak, azt nekünk a haza nevében országgyűlésileg kellett volna keresztülvinni és szentesíteni.

Az absolut hatalmu központosítók helyébe az egységes birodalom rögeszméjének alkotmányos szinezetű hívei léptek volt; ezek visezaadván törvényes szabadságunknak egy részét, bizton várták, hogy e feletti örömmünkben mi majd csókolva a kezét, mely sujtott, magunk bizzuk az országot azok vezetésére, kik azt hatalmi érdekek eszközénél egyébbnek tekinteni soha sem tudták.

Ők barátságosan osztozni akartak velünk, de oly módon, hogy mi országgyűléseinken szól-

hassunk, a mint nekünk tetszik, ők meg odafent cselekedhessenek, a mint ő nekik tetszik. Hogy mennyi adót fizessünk, hány katonát állítsunk és mi végre? ennek és hasonlóknak meghatározása legyen az ő dolgok; mikép hajtsuk be azt az adót, mikép állítsuk ki a kívánt katonailletéket? ezt meg mi határozzuk meg.

Szóval nem kevesebbet kívántak tőlünk, mint: hogy az alkotmány külső színének, a szabadság néhány fillengjének megmentéseért magunk mondjunk le mind arról, mi ennek lényegét, biztosítékát képezi, adjuk oda az ország önállóságát és függetlenségét, hogy mint Austria tartománya politikai tengéletet folytathassunk addig, míg Bécsben mást nem határoznak.

Mi percig sen ingadoztunk; az önállóságunk és függetlenségünk árán megvásárlandó ideiglenes nyugalom senkit meg nem tántorított s későbbek voltunk a reánk szakadó új hatalomtények eltűrésére, semhogy a reánk erőszakolt birodalmi egység rendszerének a nemzet szent jogaiból csak egy izceskét is feláldozunk. Tehetük azt annál biztosabban, miután tudtuk, hogy amaz erőszakolt rendszer végeredményileg még károsabbnak fog bizonyulni az elnyomókra, mint az elnyomottakra nézve; tudtuk, hogy utóbb is úgy járnak velünk, mint a mesében a vasráspolyt rágó állat; az állat véres szájjal kénytelen odább állani s a ráspoly, ráspoly maradt, ők is minket akarnak fölemészteni, magok lesznek pré-

dává; tudtuk azt is, hogy a mely gazda munká-
sait megköttözi, hogy azok készletéből tengesse
életét, elébb utóbb odajut, hogy magának is, mun-
kásainak is elfogyván az ennivalója, kénytelen
lesz megoldani a bilincseket, melyeket a maga
szerencsétlenségére fűzött.

Kimondtuk tehát, hogy mi várakozunk, s
ime várakozásunk meg nem csalt.

Eljöttek ujból a szenvedések, a megaláztatá-
sok napjai; Bécsben ismét rólunk nélkülünk ha-
tározgattak s a nemzet csak nézte békével, mikép
silányítják tönkre a közbirodalom jóllétével együtt
a mi boldogságunkat is.

Végre hazánk bölcs fia kimondta ez évben
az ígét, mely valósulva egyedül képes ujjászűlni
a hazát és a birodalmat, kimondá, hogy ha a fen-
forgó nagy viszályban a nemzet és fejedelmen ki-
vül senki másnak szólója nem engedtetik, akkor a
fejedelem fenkölt lelke találkozván a nemzet szí-
vében élő loyaltással, közösen el fogják bizonyo-
san találni a módot, mely a kibontakozást legcél-
szerűbben lehetősitse.

A bölcs szava nem hangzott el a pusztában.
Ő Felsőge megsokalva német tanácsosainak 17
évi gazdálkodását, mely népeit kiszíva, a biro-
dalmat tönkre juttatá, most bátor kézzel maga
nyult a rosznak forrásához. A rosz kormány he-
lyett, mely a bajokat előidézte, jó kormányt ne-
vezett, és személyesen fordulván a nemzethez, le-

oldotta a bilincseket és közreműködésre szólította fel a hazát.

Nagy pedig a különbség a mostani felszólítás, és az 1861-diki közt. Akkor tulajdonképen tartományi gyűlést hirdettek Budapestre a végett, hogy az követeket küldvén a birodalmi tanácsba, ott a többségében idegen parlament határozzon a mi alkotmányunk lényeges kérdései felett. Most Ő Felsége elismeri Magyarország területi épségét s a magyar koronaországokból alakuló teljes országgyűlést arra hívja fel, hogy tanácskozás alá vévén az oktoberi diplomát és a februari patenst, találjon módot, mikép lehessen az önálló független Magyarország ügyeit úgy megállapítani, hogy azok a közbirodalom érdekeivel és nagyhatalmi állásával összeegyeztethetők legyenek. Ez mindenesetre egészen más működési alap, mint a melyen 1861-ben álltunk.

Most kezünkbe van letéve a haza jövőjének sorsa és első szent kötelességünk tisztába jönni a teendők felett.

Nagy a feladat, mely előttünk áll; mert a mit 17 éven át készakarva összezavartak, egy országgyűlés folyama alatt ismét kibonyolítani nem csekély s nem könnyű munka. Nehezíti feladatunk megoldását még azon szomorú körülmény is, hogy a kik velünk közreműködni hivatvák, azokat az abszolút hatalom szent szavak ürügye alatt ellentünk való irigykedésre, torzsolkodásra s kölcsönös gyöngítésre ösztönözte fel.

Mind e bajokkal szemben legbiztosabb véd pajzsunk a törvényesség s különösen az 1848-iki törvény, mely által a magyar koronaországok területén élő minden lakos a haza egyenjogú polgárává lett s megszülemlett a tulajdonképi nemzet, mely csak is összeségében követelheti joggal, hogy ön ura legyen sorsának.

E törvények alapján kettős feladatunk van; kifelé az összes birodalom és befelé magunk irányában.

Az összbirodalom irányában csak azoknak újbóli megerősítésére kell törekednünk, melyek törvényeink, királyi hitlevelek és koronázási eskük által nekünk mind elejétől fogva s minden alkalommal ismételve biztosítottak, t. i. az ország területi és politikai épsége s annak minden tekintetben való önállása és törvényes függetlensége, mi utóbbinak kifejezés adva csak akkor lesz, ha az 1848-iki törvények értelmében saját független felelős ministeriumot nyerünk.

Ezen semmi szín alatt nem mellőzhető alap-törvényeknél fogva mi a fejedelmen és a nemzetten kívül semmi más tényezőt nem ismerünk, kinek közjogi ügyeinkbe szólót engedhetnénk. Az összbirodalom többi országaival közös ügyekről is csak annyiban lehet szó, a mennyiben Magyarország törvényes fejedelme azoknak is uralkodója; és ennél fogva a fejedelmi jogok gyakorlata az összbirodalom összes országai nevében történvén. habár ez is a magyar törvény szerint külön felté-

telekhez kötve, önkényt következik e tekintetben a közös cselekvés szüksége mellett közös terhek viselése is; de ez ismét az ország önállósága és függetlenségében törvényes határait találja.

A milyen bizonyos pedig, hogy az összbirodalom nagyhatalmi állásának megszilárdulása ama közös ügyek méltányos elintézésétől függ, oly szentül állithatom, hogy nálunk nem hiányzik a készség arra kezet nyújtani; csak soha szem elől ne téveszszék, hogy önálló független nemzet vagyunk és ennek törvényes biztosítékait semmi még oly magas idegen érdeknek feláldoznunk nem szabad.

Be felé irányulva azon kell lennünk, hogy akik együtt mintegy egy fedél alatt élünk, egymás irányában soha hatalmukat féltő vágy-társak helyzetébe ne jussunk. E tekintetből arra kell törekednünk, hogy a nemzetiségek egyenjogúsága és a vallások szabadsága, a mennyiben azokat az 1848-iki alaptörvény még elég szabatosan nem formulázta, részletezett törvények által megállapíttassanak és szentesíttessenek. Azon kell lennünk, hogy a legszentebb érzelmek, a vallás és a nemzetiség érzelmei, ne egymás gyöngítésére, hanem a közboldogság gyarapítására szolgáljanak, a mi csak akkor lesz elérhető, ha mindegyike iránt egyformán igazságosak, méltányosak és elismerők leszünk.

Arra kell továbbá törekednünk, hogy a személy- és vagyonbiztosság semmi közigazgatási rendszabályok és titkos utasítások által

illusoriussá ne válják. Mi haszna biztosítja nekem a törvény tűzhelyem szentségét, ha a legelső denuntiatio minden előleges törvényes eljárás nélkül finánc- vagy rendőr házamat felforgathatja, személyemet szabadságától megfoszthatja? Biztosítani kell a polgári jogot a hatalom minden nemű túlkapásai ellen, a tisztviselők vexatioi ellen szint-ugy, mint a gonosztevők erőszakoskodásai ellen.

Ezekon kívül ki kell a jelen törvényhozásnak terjesztenie figyelmét a szólás- és sajtószabadságra, az egyesülési szabadságra, az ipar és kereskedelmi szabadságra, mint a közjólétnek mindmegannyi alapfeltételeire.

A hanyatlás, melyet az egységes birodalom nagymesterei az élet minden viszonyaiban előidéztek, schol sem oly kézzelfogható, mint az anyagi érdekek terén. Itt működésök igazi sáskajárás volt: „előtte gyönyörűség kertje a föld, utána kietlen pusztaság és nincs ki elfusson előle;“ mindenütt baj és inség: a termelés korlátolva, a bel- és külforgalom megakasztva, a közhitel forrásai bedugulva és ezeknek folytán sorra pusztulásnak indult termelő gazda, iparos munkás, kereskedő és minden renden lévő ember az országban. — Nagy ideje tehát, hogy a törvényhozás mentő intézkedéseit mind ez irányokban megtegye és a termelés felszabadítása, a forgalmi eszközök gyarapítása és a nemzet megnyugtatósa nyomán keletkezendő szilárdabb közhitel által az elszegényedett országot jólétre vezető utra indítsa.

Mindezek kivitele nem oly könnyű, mint a hogy hasznos voltuknál fogva az ember hihetné. A hatalom minden időben mámorító hatással volt azokra, a kik kezelik úgy, mint azokra, a kik alatta élnek. Az emberek többsége hajlandó hizelegni az úrnak, ki a hatalmat osztogatja, ez meg semmi egyébire nem gondol inkább, mint hatalma gyarapítására, melynek annyi diadalt köszönhet.

E mételey ellenében csak egy van, a mire építhetünk: a nemzet közérzelme, mely a magánérdekek parányiságán túlelmedve egyedül képes diadalt szerezni a maradandó közjóknak.

Ime ezek azon vezéresznmék, melyek működésének a törvényhozó testület tanácskozásai-ban irányt adandók lesznek. Én nem lehetek hűelen ez esznmékhez, mert akkor meg kellene váluom éltem egész multjától és uj pályát kezdetem oly korban, midőn a természet rende szerint u megfutott pálya gyümölcset kellene élveznünk.

Adja az Uristen, hogy ezen elvek diadalra eutván, azok zászlója alatt minden nemzetiségek jés vallások szeretetben összeforrva, vállvetve munkálják a sokat szenvedett haza jövőndő boldogságát.

Ballagi Mór.

